

Spis treści

Podziękowania	9
Rozdział 1	
Zarys problemu	11
Rozdział 2	
Stan badań, źródła i metoda	17
2.1. Rynek, władza czy magia? Kontrowersje monetarne	17
2.2. Co należy zbadać i w jaki sposób?	22
Rozdział 3	
Arabski system handlu dalekosiężnego i jego peryferie	27
3.1. Ogólne konteksty	27
3.2. Chronologia interakcji z Północą	32
3.2.1. Faza I (od 786/787 do 839/840)	32
3.2.2. Faza II (od 840/841 do 896/897)	40
3.2.3. Faza III (od 900 do 989/990)	46
3.2.4. Faza IV (od 990 do ok. 1020)	53
3.3. Geografia mennictwa	56
3.3.1. Faza I (od 786/787 do 839/840)	56
3.3.2. Faza II (od 840/841 do 896/897)	60
3.3.3. Faza III (od 900 do 989/990)	61
3.3.4. Faza IV (od 990 do ok. 1020)	65
3.4. Kwantyfikacja strumieni srebra	66
3.4.1. Faza I (od 786/787 do 839/840)	66
3.4.2. Faza II (od 840/841 do 896/897)	66
3.4.3. Faza III (od 900 do 989/990)	67
3.4.4. Faza IV (od 990 do ok. 1020)	69
Rozdział 4	
Geografia arabskich strumieni srebra i ich funkcje: Faza I (od 786/787 do 839/840) – Pax Chasarica, „Rhos” i wieloetniczne społeczności na południowym wybrzeżu Morza Bałtyckiego	71
4.1. Strefa wpływów kaganatu chazarskiego	71
4.2. Strefa wpływów Rusów	84
4.3. Emporia handlowe na południowym wybrzeżu Morza Bałtyckiego	90
4.4. Gotlandia i Szwecja lądowa między kalifatem a imperium karolińskim	98

Rozdział 5**Geografia arabskich strumieni srebra i ich funkcje:****Faza II (od 840/841 do 896/897) – wodzowie, „królowie morscy”
i ekspansja wikingów albo przesunięcie na Północ** 105

5.1. Strefa wpływów kaganatu chazarskiego 105

5.2. Strefa wpływów Rusi 112

5.3. Świat wokół Morza Bałtyckiego i Morza Północnego 116

5.4. Wschodnia Polska 140

Dygresja: Dlaczego w IX w. arabskie srebro nie docierało
do Wielkopolski? . . . . . 141**Rozdział 6****Geografia arabskich strumieni srebra i ich funkcje:****Faza III (od 900 do 989/990) – rynki, magia i nowe****ośrodki władzy** 144

6.1. Makroanaliza znalezisk na wschodnioeuropejskich peryferiach 144

6.1.1. Bułgarzy kamscy i daleka Północ 147

6.1.2. Ruś nadbałtycka 151

6.1.3. Ruś Kijowska i kaganat 156

6.1.4. Bałtowie i Finowie nadbałtyccy 165

6.1.5. Gotlandia i Szwecja lądowa 166

6.1.6. Południowo-zachodnie wybrzeże Bałtyku, tereny Słowian
połabskich i Wyspy Brytyjskie 173

6.1.7. Drogi lądowe na osi Wschód–Zachód 180

6.2. Nowe sieci handlu arabskiego a kariera Piastów 190

6.2.1. Rola Wolina 190

6.2.2. Przekierowanie strumieni srebra do Wielkopolski
i kształtowanie się władzy Piastów . . . . . 195**Rozdział 7****Geografia arabskich i zachodnich strumieni srebra i ich funkcje:****Faza IV (od 990 do ok. 1020) – kryzys czy stabilizacja?****Załamanie arabskiego eksportu dirhemów i reorientacja****na zachodnią Europę** . . . . . 2267.1. Zanik arabskiego strumienia srebra i jego konsekwencje
dla peryferii 226

7.1.1. Ruś 231

7.1.2. Skandynawia i południowe wybrzeże Bałtyku 236

7.2. Kryzys dopływu arabskiego srebra a Piastowie 244

7.3. Makroanaliza reorientacji strumieni monet
do zachodniej Europy 257

Rozdział 8**Geografia zachodnich strumieni srebra i ich funkcje:****Faza V (od ok. 1020 do ok. 1060) – państwo Piastów**

w późnej epoce i ekumenie wikingów	270
8.1. Niemiecko-angielski system handlu dalekosiężnego i jego peryferie	270
8.1.1. Ogólne konteksty	270
8.1.2. Chronologia strumieni srebra i geografia mennictwa	274
8.1.3. Kwantyfikacja strumieni srebra	284
8.2. Makroanaliza zachodnich znalezisk monetarnych na wschodnioeuropejskich peryferiach	285
8.3. Państwo Piastów między polityczno-fiskalnym przeciążeniem, załamaniem a odnową	291

Rozdział 9**Ostatnie strumienie srebra, mennictwo rodzime i przebudowa****państwa piastowskiego ok. 1060–ok. 1100** ..... 300 |

9.1. Geografia późnych strumieni srebra i ich funkcje	300
9.2. Piastowie między denarem krzyżowym a rodzimą monetą	306
9.3. Załamanie napływu saskiego srebra – czynniki wewnętrzne czy zewnętrzne?	325
9.4. Łup czy rynek i dziesięcina? – Państwo Piastów na tle systemów trybutalnych w północno-wschodniej i środkowo-wschodniej Europie na początku XII w. Spojrzenie panoramiczne	327

Podsumowanie	334
---------------------------	-----

Aneksy	341
---------------------	-----

Skróty zastosowane w przypisach, aneksach i w bibliografii	369
---	-----

Bibliografia	370
---------------------------	-----

Indeks osób	413
--------------------------	-----

Spis map	424
-----------------------	-----

Summary	425
----------------------	-----